

Què és una cooperativa?

Una cooperativa és una empresa amb valors, moderna, amb projecció de futur i basada en les persones. En una cooperativa, els socis i sòcies estableixen relacions d'igual a igual entre ells i participen de la propietat, la gestió i els resultats en funció de l'activitat aportada i segons el principi *una persona, un vot*.

Característiques de l'empresa cooperativa

Les cooperatives estan impulsats per preocupacions econòmiques i socials. Són organitzacions de base col·lectiva que no només es preocupen per les línies de fons dels seus negocis, sinó també de les necessitats dels seus membres i la qualitat de vida en les seves comunitats. Les cooperatives difereixen d'altres empreses en tres aspectes principals:

- **Un propòsit diferent:** El propòsit principal de les cooperatives és satisfer les necessitats comunes dels seus membres, mentre que el propòsit principal de la majoria de les empreses inversores és maximitzar el benefici per als accionistes.
- **Una estructura de control diferents:** Les cooperatives utilitzen el sistema democràtic "una persona = un vot", i no el sistema d'un vot per acció utilitzat per les empreses de capital. Això ajuda a la cooperativa a servir a la necessitat comuna, més que a la individual, i és una manera de garantir que les persones, i no el capital, controlen l'empresa.
- **Una assignació diferent del lucre:** En les cooperatives, els beneficis es distribueixen sobre la base de l'ús que fan els socis i sòcies de la cooperativa, no en funció del nombre d'accions que posseeixen. Les cooperatives també tendeixen a invertir els seus beneficis en la millora de servei als seus membres i promoure el benestar de les seves comunitats.

Els principis cooperatius

Els principis que configuren el model cooperatiu des de fa més d'un segle es reflecteixen en l'activitat quotidiana de l'empresa i la converteixen en una fórmula moderna i amb projecció de futur, sigui quina sigui la seva tipologia. Totes les cooperatives del món comparteixen els mateixos principis i s'identifiquen amb una definició consensuada el 1995 per l'Aliança Cooperativa Internacional, que representa milers de cooperatives al món:

"les cooperatives són grups de persones que s'han unit voluntàriament per tal de satisfer en comú les seves necessitats, mitjançant una empresa de propietat conjunta i de gestió democràtica"

Primer principi: Adhesió voluntària i oberta. Les cooperatives són organitzacions voluntàries, obertes a totes les persones capaces de fer-ne servir els serveis i disposades a acceptar les responsabilitats de ser-ne sòcies, sense cap tipus de discriminació.

Segon principi: Gestió democràtica per part dels socis. Les cooperatives són organitzacions gestionades democràticament pels socis, que participen activament en la definició de polítiques i la presa de decisions. Les persones escollides per representar i gestionar les cooperatives en són responsables davant els socis.

Tercer principi: Participació econòmica dels socis. Els socis contribueixen equitativament al capital de les cooperatives i el gestionen democràticament. Part d'aquest capital és propietat de la cooperativa. Els excedents es destinen al desenvolupament de l'empresa, dels seus socis, de la col·lectivitat i de l'entorn.

Quart principi: Autonomia i independència. Les cooperatives són organitzacions d'autoajuda, autònomes i gestionades pels seus socis. Si estableixen acords amb altres organitzacions, governs inclosos, o bé si aconsegueixen capital de fonts externes, ho fan en termes que permetin mantenir-ne el control democràtic.

Cinquè principi: Educació, formació i informació. Les cooperatives faciliten la formació dels socis, càrrecs electes i treballadors, per tal que tots puguin contribuir de forma eficaç al desenvolupament de la seva cooperativa. També informen al públic en general sobre la naturalesa i beneficis de la cooperació.

Sisè principi: Cooperació entre cooperatives. Les cooperatives poden assolir el seu màxim potencial i enfortir el moviment cooperatiu mitjançant el treball conjunt a través d'estructures locals, nacionals i internacionals.

Setè principi: Interès per la comunitat. Les cooperatives treballen per aconseguir el desenvolupament sostenible de les seves comunitats mitjançant polítiques aprovades pels seus socis.

Tipologia de cooperatives

Independentment del sector en què treballin, actualment les cooperatives es diferencien en diverses categories en funció de l'activitat aportada.

Cooperativa de treball: els socis aporten el seu treball en el sentit més ampli, poden ser coneixements, habilitats o altres. Existeixen cooperatives de treball a tots els sectors de l'economia: atenció a les persones, transports, ensenyament, indústria, cultura, etc.

Cooperativa de consumidors: les persones físiques s'associen per a comprar productes o serveis en comú. Hi ha cooperatives de consumidors que distribueixen material escolar, productes de comerç just, alimentació ecològica, etc.

Cooperatives agràries: es tracta d'empreses creades per distribuir productes elaborats pels seus membres. Principalment es tracta de productes de la terra o ramaderia.

Cooperatives de serveis: són empreses formades per persones físiques o jurídiques (professionals, autònoms, empreses mercantils...) que s'associen per gaudir de determinats serveis en comú com ara fer compres conjuntes o la comercialització. Se'n troben al sector dels transports, de la neteja o de la distribució, entre d'altres.

Cooperativa de segon grau: les cooperatives poden associar-se per a constituir aliances avantatjoses creant cooperatives de segon grau i grups cooperatius.

Com començar

Aspectes a tenir en compte en el moment de crear una cooperativa

Una cooperativa és una forma única de fer empresa que requereix un enfocament diferent per al desenvolupament. Atès que és un negoci i, alhora, una associació de persones, l'èxit de la cooperativa dependrà de com es construeixen les bases per a cadascuna d'aquestes dues dimensions de l'empresa.

El procés de desenvolupament no és fàcil; tanmateix, a tot el món existeix un gran nombre d'experiències empresarials cooperatives que estan creixent en el mercat i

estan consolidant les economies de les comunitats on operen i que ens poden servir de model i guia.

Altrament, no podem parlar d'una guia unívoca que respongui a totes les qüestions que es poden generar en el procés de creació d'una cooperativa, més enllà de la forma jurídica, ja que cada cooperativa és única pel que fa a l'autogestió i autonomia organitzativa, però també pel que fa a la tipologia de socis que configuren la base social. Per tant, si tenim clar, d'una banda, que en una cooperativa el projecte empresarial està impulsat a través d'un col·lectiu de persones, físiques o jurídiques, i no per una única persona i, de l'altra, que té una organització societària pròpia molt diferent al de les empreses de capital, podem iniciar el plantejament empresarial de cooperativa. Us indiquem els principals aspectes de planificació que s'han de tenir presents:

Estructuració del negoci

- Pla de viabilitat
- Pla d'empresa
- Pla comercial, màrqueting i comunicació
- Pla financer

Estructuració de la dimensió cooperativa

- Estructuració de la propietat
- Procés d'incorporació de persones sòcies
- Construcció de l'estructura democràtica
- Redacció dels estatuts socials
- Elaboració del Reglament de Règim Intern

Estatuts socials, assemblea constituent i escriptura pública

Redacció dels estatuts socials

Els estatuts han de contenir, com a mínim, els elements següents:

1. La denominació de la societat. És a dir, el nom de l'empresa.
2. El domicili social. L'adreça.
3. L'activitat que constitueix el seu objecte social. Per exemple, serveis de jardineria o producció i comercialització de productes carnis.
4. La durada. Si es constitueix per temps determinat o indefinit.
5. L'àmbit territorial de l'activitat cooperativa principal.
6. El règim de responsabilitat dels socis pels deutes socials. Si és limitada o il·limitada.
7. Les diferents classes de socis. Si existeixen socis col·laboradors, socis de treball, si es considera la possibilitat de socis en excedència, etc.
8. Els requisits per a l'admissió i la baixa dels socis.
9. Quant a les característiques dels socis que s'incorporen, cal tenir en compte el principi d'adhesió voluntària i oberta, per la qual cosa els criteris han de ser objectius i no s'han de posar impediments per raó social, sexe, raça, política o religió, sempre que les persones siguin capaces de realitzar l'activitat cooperativitzada i estiguin disposades a acceptar-ne les responsabilitats.
10. Pel que fa a la baixa dels socis s'han d'indicar els procediments per tal que la baixa sigui justificada, així com les deduccions en cas contrari, i la forma de devolució de les aportacions.

11. Els drets i les obligacions dels socis i sòcies, indicant el compromís o la participació mínima d'aquests en les activitats de la cooperativa, així com el reconeixement dels seus drets a accedir a la informació sobre la situació financera de la cooperativa.
12. Les normes de disciplina social, la tipificació de les faltes i les sancions, els procediments sancionadors i els recursos que s'hi poden interposar.
13. El capital social mínim de la cooperativa i la determinació de l'aportació obligatòria inicial dels diferents socis de la societat.
14. El dret de reemborsament de les aportacions dels socis i el règim de transmissió d'aquestes.
15. Els criteris d'aplicació dels resultats, amb la determinació dels percentatges dels excedents (resultats menys impostos) que s'han de destinar als fons socials obligatoris.
16. La manera i el termini per convocar l'assemblea general, així com el règim d'adopció dels acords.
17. L'estructura dels òrgans socials d'administració i control que tinguin caràcter obligatori, així com el seu règim d'actuació.
18. Les normes sobre el procediment electoral i la remoció dels òrgans socials.
19. Els membres del consell rector als quals es confereix el poder de representació.
20. Les causes de dissolució de la cooperativa.
21. Els criteris per determinar el compromís de participació intercooperativa i de foment de la formació.

Celebració de l'assemblea constitutiva

Se celebrarà l'assemblea de constitució, que es recollirà en una acta per elevar a públic (portar al notari) els acords que s'adoptin a l'assemblea i per procedir a inscriure aquesta constitució al Registre de Cooperatives.

L'acta de l'assemblea constitutiva té un format similar al de qualsevol altra acta i ha d'indicar el lloc on se celebra l'assemblea, el dia en què se celebra i les persones que es reuneixen, detallant-ne el nom, els cognoms i el DNI. Com a característica particular, l'han de signar totes les persones que assisteixen a l'esmentada assemblea constitutiva.

Respecte al contingut, s'han d'adoptar, com a mínim, els acords següents:

- Procedir a la constitució d'una entitat que s'anomenarà "..., SCCL".
- Indicar en el mateix acord el nom i el DNI de les persones en les quals els signants deleguen la realització dels tràmits per a la inscripció de la societat cooperativa en el Registre, i autoritzar-los perquè cada un d'ells o conjuntament puguin firmar els documents necessaris.
- Aprovar els estatuts socials pels quals es regirà la cooperativa; és convenient en alguns casos que els socis signin tots els fulls dels estatuts.
- Nomenar el primer consell rector, indicant el nom dels socis que ocuparan els càrrecs de president/a, secretari/ària i vocal/s, així com els altres càrrecs si cal.
- Quan la cooperativa tingui, en el seu inici, més de tres socis/sòcies, s'haurà de nomenar, a més, un interventor/a de comptes.

Una vegada adoptades, almenys, aquestes qüestions, se signarà l'acta indicant-hi el lloc i la data. Després s'ha d'obrir un compte corrent en una entitat financera amb l'objecte de dipositar les aportacions dineràries. El compte bancari s'obrirà a nom de "..., SCCL", afegint-hi els mots "en constitució".

Espectura pública

Tots els socis i sòcies han d'anar al notari per tal que se'ls atorgui l'espectura pública. L'espectura pública conté el següent:

- L'acta de l'assemblea de constitució.
- La relació nominal dels socis.
- Els estatuts socials.
- La manifestació de la voluntat de constitució.
- La manifestació de la subscripció i desemborsament de les aportacions socials.
- Les aportacions socials subscrietes per cada soci.
- En el cas d'aportacions no dineràries, el valor atribuït als béns.
- El certificat de l'ingrés de les aportacions dineràries en una entitat financera.